

Rozhodnutie

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 a § 110 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 1 zloženom z predsedníčky senátu doc. PhDr. Anikó Dušíkovej, CSc. a členov senátu Ivana Bindasa a PhDr. Marty Danielovej, v súlade so zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, rozhodla, že účastník správneho konania č. 0086/SKO/2024 Slovenská televízia a rozhlas, Mlynská dolina, 845 45 Bratislava - mestská časť Karlova Ves, IČO: 56 398 255

porušil

povinnosť ustanovenú v § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

tým,

že v rámci programovej služby RTVS 24 dňa 20. 1. 2024 o cca 14:41 hod. odvysielal program *Téma :24*, ktorý obsahoval kritické vyjadrenia a názory Tomáša Kriššáka, odborníka na sociálne siete a informačnú bezpečnosť, o splnomocnencovi vlády Slovenskej republiky pre preverenie procesu riadenia a manažovania zdrojov počas pandémie COVID-19 Petrovi Kotlárovi, o šírení dezinformácií počas pandémie COVID-19 a o príčinách šírenia týchto dezinformácií, a to bez odvysielania iných relevantných názorových východísk či relevantných protiargumentov, pričom moderátor tieto vyjadrenia a názory dostatočným spôsobom nevyvažoval, čím prišlo k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky,

za čo mu ukladá

podľa ustanovenia § 134 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. sankciu – **upozornenie na porušenie zákona.**

Podľa § 135 ods. 5 zákona č. 264/2022 Z. z. „*Uložením sankcie nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie sa sankcia uložila.*“

Odôvodnenie

V zmysle § 109 zákona č. 264/2022 Z. z. je Rada orgánom verejnej správy, ktorého poslaním je presadzovať verejný záujem v oblasti vysielania a do pôsobnosti ktorého patrí vykonávanie dohľadu nad dodržiavaním právnych predpisov upravujúcich vysielanie a vykonávanie štátnej regulácie v oblasti vysielania. Do pôsobnosti Rady patrí aj ukladanie sankcií vysielateľom, pričom na konanie podľa zákona č. 264/2022 Z. z. sa vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „zákon č. 71/1967 Zb.“), okrem ustanovení § 23 v časti nesprístupnenia zápisníc o hlasovaní a § 9 ods. 2, § 49, § 57, § 61 až 68 zákona č. 71/1967 Zb.

Rada na svojom zasadnutí dňa 10. 4. 2024 začala správne konanie voči vysielateľovi Rozhlas a televízia Slovenska vo veci možného porušenia povinnosti ustanovenej v **§ 25 písm. b)** zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že na programovej službe RTVS 24 dňa 20. 1. 2024 o cca 14:41 hod. odvysielal program *Téma :24*, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Oznámenie o začatí správneho konania bolo účastníkovi konania doručené dňa 6. 5. 2024, na základe čoho sa začalo správne konanie č. 0086/SKO/2024. Účastník konania bol súčasne vyzvaný, aby v lehote najneskôr do 10 dní od doručenia oznámenia v súlade s § 33 ods. 1 a § 34 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní zaslal svoje stanovisko, prípadne navrhol dôkazy a vyjadril sa k podkladom pre rozhodnutie v predmetnom správnom konaní. Súčasne bol účastník konania upozornený, že pokiaľ svoje práva v stanovenej lehote nevyužije, Rada môže rozhodnúť vo veci aj bez jeho stanoviska, pokiaľ uzná, že podklady a dôkazy zhromaždené v správnom konaní sú dostačujúce podľa § 46 správneho poriadku. Prílohou oznámenia o začatí správneho konania bol záznam vysielania programu *Téma :24* odvysielaného na programovej službe RTVS 24 dňa 20. 1. 2024 v čase o cca 14:41 hod. a prepis/popis skutkového stavu.

Dňa 24. 5. 2024 bolo Rade doručené vyjadrenie účastníka konania k predmetu správneho konania.

Rada sa po získaní všetkých podkladov pre rozhodnutie oboznámila so skutkovým stavom a v správnom konaní č. 0086/SKO/2024 rozhodla dňa 9. 10. 2024.

Podkladmi pre toto rozhodnutie sú záznam vysielania programu *Téma :24* odvysielaného na programovej službe RTVS 24 dňa 20. 1. 2024, prepis/popis skutkového stavu a vyjadrenie účastníka konania.

* * *

Rozhodnutie smeruje voči vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas, pretože dňa 1. 7. 2024 nadobudol účinnosť zákon č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlas a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 157/2024 Z. z.“), ktorým bola zrušená Rozhlas a televízia Slovenska a ktorým bola zriadená Slovenská televízia a rozhlas ako verejnoprávna, národná, nezávislá, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorá okrem iného poskytuje službu verejnosti v oblasti televízneho vysielania a rozhlasového vysielania. Podľa § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. „*Rozhlas a televízia Slovenska zriadená podľa doterajších predpisov sa ku dňu účinnosti tohto zákona zrušuje. Slovenská televízia a rozhlas sa ku dňu účinnosti tohto zákona stáva právnym nástupcom Rozhlasu a televízie Slovenska a preberá všetky jeho práva a povinnosti ku dňu účinnosti tohto zákona.*“ Na základe prechodného ustanovenia § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. teda došlo ku dňu účinnosti tohto zákona k zrušeniu Rozhlasu a televízie Slovenska a účastník predmetného konania – Slovenská televízia a rozhlas – sa stal jeho právnym nástupcom. V súlade s § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. došlo k prechodu práv a povinností Rozhlasu a televízie Slovenska (právny predchodca) na Slovenskú televíziu a rozhlas. V rozsahu prechodu práv a povinností je i povinnosť strpieť uloženie sankcie za porušenie povinností vyplývajúcich zo zákona č. 264/2022 Z. z. K prechodu administratívnej zodpovednosti v obdobnej situácii zaujal stanovisko i Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4 SŽ/10/2012 zo dňa 18. 9. 2012, keď poukázal na svoju predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť (rozhodnutie sp. zn. 1 Sžhu/2/2008 zo dňa 26. 10. 2010) a uviedol, cit.: „*V nadväznosti na závery prijaté v uvedenom rozsudku senát najvyššieho súdu uvádza, že v prípade administratívneho trestania prechádza deliktuálna spôsobilosť zo subjektu právneho predchodcu na subjekt právneho nástupcu za podmienky, že nástupnícky subjekt pokračuje v aktivitách právneho predchodcu a subjekt právneho predchodcu zanikol... Cieľom administratívneho trestania je zabezpečiť, aby správanie, ktoré by malo byť*

potrestané, nezostalo nepotrestané a neboli tak zmarené ciele ochrany pred porušovaním zákona z dôvodu určitých zmien právnických osôb. V prvom rade je teda sankcionovaný vždy porušovateľ a v prípade jeho zániku jeho nástupca, ktorý prevzal jeho materiálne a ľudské zdroje a ktorý pokračuje v jeho celkovej predchádzajúcej aktivite.“ Z uvedeného dôvodu bolo v správnom konaní pokračované s účastníkom konania.

* * *

Prepis/popis skutkového stavu

Monitorované vysielanie: *Téma :24*
Deň vysielania: 20. 1. 2024
Čas vysielania: o cca 14:41 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu:

- 14:41:13 – začiatok programu *Téma :24*
- 14:56:55 – koniec programu *Téma :24*

Prepis:

moderátorka: *„Generálna prokuratúra naďalej preveruje manažment pandémie covidu-19. Je začaté aj trestné stíhanie pre marenie úlohy verejným činiteľom a pre všeobecné ohrozenie. Pandémiu prešetruje aj Najvyšší kontrolný úrad. A do tretice má pandémiu prešetrovať aj nový splnomocnenec vlády. Stal sa ním poslanec za SNS Peter Kotlár, ktorý odmietal očkovanie proti covidu a spochybňoval aj samotný vírus i pandémiu. Na aktuálne témy budem hovoriť s odborníkom na informačnú bezpečnosť Tomášom Kriššákom? Vitajte.“*

- v spodnej časti obrazovky sa nachádza lišta s textom: „PROKURATÚRA STÁLE PREVERUJE RIADENIE PANDÉMIE“.

Tomáš Kriššák, odborník na informačnú bezpečnosť: *„Dobrý deň.“*

- v pozadí za moderátorkou a hosťom v štúdiu sa nachádza obrazovka, na ktorej je zobrazený text: „LOVCI NEPRÁVD“.

moderátorka: *„Povedzte si, kto je vlastne Peter Kotlár a či má podľa vás odborné predpoklady na to, aby dokázal vyšetriť pandémiu?“*

Tomáš Kriššák: *„Túto osobu vnímam ako človeka, ktorý je aktívny napríklad aj v takom pseudo-mediálnom priestore. Spolu s pani ministerkou kultúry vlastne spravovali dlhodobo takú televíziu, respektíve kanál, ktorý sám seba nazýval, že TV Slovan a v podstate po takej analýze obsahu tohto zdroja sa dá konštatovať, že je to vlastne také klasické slovenské konšpiračné médium. Médium, ktoré vlastne prinášalo do informačného priestoru veľké množstvo nepravd, polarizujúceho obsahu a, a podobných nekvalitných až toxických informácií.“*

- na lište umiestnenej v spodnej časti obrazovky sa zobrazí text: „DEZINFORMÁCIE OKOLO COVID-19“.

moderátorka: *„Keď zostaneme pri tej téme covidu a pandémie koronavírusu, spomeniete si na niektoré veci alebo informácie, ktoré tam šíрили? Z toho pohľadu, že dnes ich vyhodnocujeme, že to boli nepravdy, hoaxy, dezinformácie?“*

Tomáš Kriššák: „Tak dá sa to vlastne tak generalizovať, že keď sa tam hovorilo o pandémie alebo o očkovaní, tak dominantne v negatívnom zmysle v podobnom duchu, ktorý vlastne vo verejnosti vyvolal naozaj tú veľkú vlnu nedôvery k vakcínam. A vlastne na Slovensku je doteraz naozaj, že nízka miera zaočkovanosti, ktorá je vo veľkom, vo veľkej miere výsledkom práve toho, že dá sa povedať, že od prvej polovice roku 2020 sa na Slovensku striedavo zvyšovali rôzne vlny hoaxov a dezinformácií práve o pandémie a očkovaní. A to vlastne v praktickom prevedení malo tie následky, že ľudia počas toho obdobia vo veľkej miere odmietali napríklad dodržiavať vôbec protipandemické opatrenia. V podstate mnohí ľudia boli na seba hrdí, keď napríklad v obchode alebo niekde inde nenosili rúško a podobne a taktiež do dnešných dní vlastne odmietajú vakcináciu, pričom je to vlastne vyslovene postavené na nepravdivých argumentoch a rôznych nepravdách, ktoré doslova za to obdobie zľudovali.“

moderátorka: „On je lekár, čo do istej miery by mohlo zakladať istú odbornosť, ale na druhej strane sme vymenovali aj s akými informáciami prichádzal do styku s verejnosťou, čo šírili, tak na základe to, čo o ňom dnes vieme, čo od neho môžeme očakávať v tejto novej pozícii splnomocnenca vlády, akým tímom sa môže obklopiť, na aké závery môže priniesť, čo môže vlastne vyšetriť?“

Tomáš Kriššák: „Poviem úprimne, že nedovolím si ani odhadovať, ako to môže s človekom, ktorý má za sebou takúto minulosť, dopadnúť. Skôr by som upriamil pozornosť na to, že už dnes existujú odborné práce, mnohé analýzy, ktoré naozaj dávajú viac svetla na tú tému, že čo sa naozaj počas pandémie stalo, čo sa pokazilo, čo nefungovalo a kto bol ten zodpovedný, kto napríklad do spoločnosti priniesol ten dema..., demoralizujúci element, pre ktorý vlastne na Slovensku naozaj ľudia umierali, aj keď už vlastne sme ako spoločnosť mali riešenia, aby sme týmto úmrtiam predišli. Spomenul by som, že minulý rok sme vlastne s tímom odborníkov publikovali takú vedeckú prácu, ktorá vlastne jasne pomenúva, že koľko nás napríklad stáli hoaxy, ktoré sa šírili počas pandémie. Tie náklady presahujú miliardu eur a v podstate je tam naozaj jasne vidieť tú koreláciu a kauzalitu medzi tým, ako nepravdy naozaj ovplyvňovali to, ako ľudia o pandémie a vakcinácii premýšľali. Premýšľali o nej doslova v nepravdivých naratívoch, nepravdách a mýtoch už od leta 2020. A to bolo vlastne šesť mesiacov predtým, ako vôbec na Slovensku začala kampaň, pre ktorú sa rozbehol vlastne ten vakcinačný program. Čiže manipulátori, dezinformátori, antivaxeri, tí v podstate manipulovali verejnosť už od leta 2020 a mali obrovský náskok, aby vlastne získali tú potom dodnes prítomnú prevahu, ktorá vlastne zadefinovala, že my ako spoločnosť sme nemali šancu pandémiu zvládnuť, pretože spoločnosť bola demoralizovaná a obrovské množstvo ľudí sa vlastne odmietlo zúčastniť toho existujúceho plánu, aby sme ako spoločnosť mali kolektívnu imunitu a zvládli to.“

moderátorka: „To bolo zaujímavé, čo ste aj hovorili s tými ekonomickými nákladmi. Čo vlastne sa tam započítava, že koľko nás stála táto pandémia hoaxov?“

Tomáš Kriššák: „V podstate všetky náklady, ktoré boli spojené s opatreniami a vôbec zdravotnou starostlivosťou, ktorá by nebola nutná, ak by na Slovensku bolo viac osôb zaočkovaných. Ak by sme dosiahli napríklad zaočkovanosť, aká bola napríklad v Portugalsku, kde naozaj sa štát chopil tejto iniciatívy excelentným spôsobom a tá zaočkovanosť je tam nad 95 percent, tak ten počet nakazených, hospitalizovaných by bol oveľa nižší. Tie štatistiky napríklad ukazujú, že počet osôb, ktoré vlastne boli, mali ťažký priebeh a museli byť hospitalizované, čo sa vlastne potom premietlo v zdravotníctve na náklady, ktoré boli od niekoľko tisíc až od niekoľko desiatok tisíc eur za daného pacienta, tak sa ukázalo, že 97 percent tých osôb, ktoré boli takto nákladne hospitalizované, tak vlastne šlo o osoby, ktoré sa odmietli zaočkovať.“

moderátorka: „A vo všeobecnosti je tá pozícia alebo takýto post splnomocnenca vlády, ktorý má niečo preš... bez ohľadu na to, kto tam je, či ho potrebujeme a prečo, možno, že je dôležité, ak už tam je a súhlasíte, že ďalšia inštitúcia môže len pridať ruku k dielu a poučiť a priniesť nejaké poučenie z toho obdobia do budúcnosti, prípadný..., pri prípadných ďalších krízach, takže prečo je dôležité, aby tam bola osoba, ktorá má aj odborné schopnosti?“

Tomáš Kriššák: „Odbornosť sama o sebe negarantuje, že ten človek bude vykonávať svoju funkciu čestne a zodpovedne. To je jedna z vecí, ktorá by mala byť vlastne na, braná v pomysel, keď vlastne rozmýšľame o tom, že ako majú, môžu takéto orgány fungovať. Ja sa počas celého toho obdobia pandémie pozerám na túto problematiku tak, že my sme vlastne strácali práve tým, že mnoho osôb, ktoré sa do tejto témy zapájali, vyjadrovali k nej a podobne, mali iné ako čestné úmysly. Mali zištné úmysly. Mnohí na pandémie sa snažili vlastne aj zarobiť, či to už priamo finančne, alebo nejaký politický kapitál tým, že rozdeľovali spoločnosť a otravovali ju. A ja si osobne myslím, že je skôr potrebné, aby sa naša slovenská spoločnosť zoznámila s tým, ako nám vlastne ubližuje pretváрка, lož a faloš. Ako nám pretv..., ubližujú dezinformácie. Aby sme si z toho, čo sa odohralo v minulých rokoch zobrali ponaučenie a ako spoločnosť sa doslova pripravili na možné ďalšie krízy, ktoré nás čakajú v budúcnosti. A hlavne brali ohľad na to, že čokoľvek ďalšie, čo príde, tak tí, ktorí nám v tých krízových obdobiach cieľavedomo klamali, aby sa nejako obohatili, aby zlepšili svoju pozíciu, nemôžeme očakávať, že budú konať inak. Je to proste ich adaptačná stratégia. Budú tak pokračovať, nech už príde v našej budúcnosti čokoľvek. A preto ako spoločnosť by sme mali, myslím si, že až takým štefánikovským mottom: pravde veriť, pravdu, žiť a pravdu brániť.“

moderátorka: „A o čo išlo konšpirátorom alebo tým dezinformátorom v čase pandémie? Išlo o nejaký ekonomický osôh alebo skôr to zviditeľnenie? Ako by ste to popísali?“

Tomáš Kriššák: „Tak to sú tie dva druhy motivácii. Hej, že mali, rôzne osoby majú vlastne na Slovensku napríklad webové stránky, cez ktoré šíria nepravdy, ktorými vlastne lákajú dá sa povedať sledovanosť týchto kanálov. A na týchto kanáloch potom majú vlastne umiestnenú reklamu, cez ktorú oni vlastne získavajú finančné prostriedky. To je jeden, jeden faktor. Ten druhý faktor je taký, že spoločnosť, ktorá je nejakými klamstvami, manipuláciami rozdelená, si začne vlastne vytvárať v podstate takú nejakú novú formu identity. Napríklad ľudia, ktorí odmietajú očkovanie sa cítia, že sú vlastne rebeli proti systému, že bojujú proti niečomu, čo patrí medzi nejaké ich práva a potrebujú si túto svoju pozíciu sami pred sebou obhájiť. A potom pre niekoho, kto sa napríklad snaží v takto zmanipulovanej a spolarizovanej spoločnosti napríklad uspieť v politickom súboji, nie je nič ľahšie, ako prebrať túto agendu a hovoriť tým zmanipulovaným ľuďom týmto jazykom, a tým pádom ich vlastne mobilizovať na svoju stranu. To je vlastne fenomén, ktorý na Slovensku je viditeľný vy..., vo výraznej miere. Hlavne posledných, povedal by som, že 6 rokov, kedy naozaj že práve také tie osoby alebo inštit..., nie inštitúcie, ale organizácie, ktoré sa vlastne dlhodobo venovali vytváraniu nepravd a vytváraniu takej paralelnej nepravdivej reality, tak vlastne naozaj, že už otvorene majú nejaké politické ambície, alebo sa s tými politickými ambíciami dokonca už aj vlastne é, plnohodnotne presadili a sú prítomné, v tom politickom prostredí.“

moderátorka: „Keď som si robila nejaký rešerš toho, čo zaznievalo v čase práve vrcholiacej pandémie koronavírusu na rôznych fórach, ktoré boli označované potom neskôr ako hoaxy alebo nepravdy, dezinformácie, tak medzi nimi boli, že tie rôzne dezinformácie viedli k útokom, podpaľačstvu, úmrtiam. Šírenie nepravdivých informácií súviselo s masovými útokmi v Indii či otravami v Iráne. Ľudia útočili aj na stožiare telekomunikačných spoločností v domnienke, že prispievajú k šíreniu nákazy. Ako je možné, že tomuto ľudia vôbec verili, že nejaké stožiare alebo nejaké telekomunikačné spoločnosti môžu prispieť k šíreniu nákazy?“

Tomáš Kriššák: „No, na toto existujú mnohoraké odpovede. Povedal by som, že odporúčam napríklad túto knihu, ktorú sme vydali ešte počas pandémie - Pandémiu hoaxov. Tam je vlastne pohľad mnohých odborníkov, doktorov, vedcov práve na to, že ako tento fenomén funguje. A, ale doplnil by som to vlastne o také základné poznanie, že é, ľudia sú žiaľ náchylní veriť nepravdám. Naš mozog je biologicky nepripravený čeliť tomu informačnému pretlaku, ktorý prežívame v našej modernej dobe. A veľmi veľký podiel na tom má napríklad časť mozgu, ktorá sa nazýva amygdala, ale prezýva sa aj jašteričí mozog a v podstate on je zodpovedný za to, že prežívame napríklad strach, ale aj radosť. A práve táto časť

mozgu častokrát v nás vlastne vytvorí nejakú emocionálnu reakciu, pre ktorú napríklad človek veľmi rýchlo podľahne napríklad nejakej poplačnej správe, alebo nejakej správe, ktorá ho presvedča, že niečo pre neho predstavuje ohrozenie a on na základe toho začne vlastne byť emocionálne poháňaný veriť takejto formulácii reality. Ale je to vlastne spôsobené tým, že keď v človeku vyhráva takáto hraničná emócia, tak vlastne sa k slovu nedostávajú ostatné časti jeho mozgu, ktoré sú zodpovedné za racionálne procesy. A preto vlastne každému odporúčam, že nielen v dnešnej dobe, ale proste mať to možno ako taký celoživotný záväzok, že k informáciám treba vždy pristupovať opatrne, treba si overovať zdroje, treba sa pozrieť aj na to, akú reputáciu majú tie osoby alebo inštitúcie, ktoré tie informácie dávajú do sveta a tiež sa potom treba pri napríklad nejakých kontroverzných informáciách opýtať aj takú otázku, že a čo s..., čo ten človek z toho má, že vlastne robí takúto agendu? Hej? Lebo častokrát vlastne potom človek, ktorý sa nad tým kriticky zamyslí, zistí, že tento človek vlastne nekoná preto, aby niekoho objektívne informoval, ale snaží sa naplniť nejaký svoj osobný toxický záujem.“

moderátorka: „Dnes ešte registrujete nejaké do nejakej významnej miery hoaxy o covide, o víruse, o koronavíruse? A, a zároveň sa aj spýtam ďalšiu otázku, že predpokladáte, že by sa to mohlo práve aj dostať do väčšej pozornosti verejnosti, rozšíriť opäť tento dezinformačný tok v súvislosti s covidom, keďže sa bude aj tím nových ľudí splnomocnenca vlády venovať koronavírusu, pôvodu a celkovo manažmentu.“

Tomáš Kriššák: „No, vnímam hlavne ten zvláštny faktor, že toto je téma, ktorej by sa mali primárne venovať doktori a vedci, ktorí sa vlastne v tejto téme orientujú, pretože sa tomu venujú celý život a ja vnímam, že na Slovensku je táto téma primárne spolitizovaná a aby sa vlastne vytvárali určité dojmy, ktoré potom, povedal by som, že spoločnosť, ktorá je už je beztak dosť polarizovaná, ešte viac polarizuje a vlastne vytvára to väčšie napätie v našej spoločnosti. Objektívne, ja myslím, že to najdôležitejšie je zobrať si z toho, čo sa udialo počas pandémie, počas tých najhorších období a vedieť ako krajina sa pripraviť na prípadné iné krízy, ktoré nás môžu čakať, ktoré môžu udrieť na celý svet v blízkej budúcnosti podobne ako pandémie. A mali by sme mať na to rozpracované napríklad stratégie, ako by mal mať štát pripravenú napríklad strategickú komunikáciu. Aby sa nezopakovalo to, čo v roku 2020, že vlastne celá komunikácia ohľadom pandémie bola ponechaná vlastne na dvoch osobách, ktoré pracovali na dohodu na ministerstve zdravotníctva. Slovensko bude súčasťou globálneho sveta, ktorý bude čeliť globálnym výzvam, a preto je dôležité, aby štát naozaj bral úplne smrteľne vážne misiu toho, že si potrebuje vybudovať svoje vlastné kapacity pre strategickú komunikáciu na jednotlivých napríklad rezortoch a vedieť tak občanom komunikovať, čo sa deje, čo sa objektívne deje a čo občania majú robiť. Je to úplný štandard napríklad v škandinávskych krajinách. Je to štandard napríklad vo Veľkej Británii, kde sú doslova tisícky štátnych zamestnancov práve zameraní na to, aby budovali takúto pevnú komunikáciu smerom k obyvateľom a zabezpečovali tak vlastne ten kognitívny faktor bezpečnosti, ktorý je dnes už aj v..., vlastne v zmysle medzinárodnej bezpečnosti v krajinách NATO napríklad považovaný za jeden z úplne kľúčových. Tiež nedávno jedna štúdia vlastne ukázala, že zo všetkých tých najväčších globálnych rizík sú vlastne pande..., sú vlastne dezinformácie a hoaxy považované v súčasnosti za najväčšie z rizík, ktorým naše krajiny čelia, naše spoločnosti čelia a ja sa veľmi čudujem tomu, že prečo je toto riziko na Slovensku tak podceňované.“

moderátorka: „A máte pocit, že sme sa akože poučili z toho, že sme prijali kroky, aby sa napríklad hoaxy nestali ďalšou pandemiou v budúcnosti?“

Tomáš Kriššák: „No aktuálny vývoj na Slovensku mi pripadá, že sme sa nepoučili a bohužiaľ, aktuálne ide krajina, povedal by som, že až opačným smerom, takže považujem to za veľmi problematické.“
- v pozadí za moderátorkou a hosťom je na obrazovke zobrazený text: „LOVCI NEPRÁVD“

moderátorka: „Ďakujeme veľmi pekne, že ste prišli. Budeme radi aj nabudúce, keď sa budeme môcť rozprávať o týchto vážnych témach.“

Tomáš Kriššák: „Ďakujem veľmi pekne.“

* * *

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z.: „Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.“

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.: „Poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.“

Podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.: „Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť **objektívnosť a nestrannosť** spravodajských programov a **programov aktuálnej publicistiky**; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

* * *

Obsahom programu *Téma* :24 odvysielaného dňa 20. 1. 2024 o cca 14:41 hod. na programovej službe RTVS 24 verejnoprávneho vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska bola diskusia medzi moderátorkou a hosťom, prezentovaným ako odborníkom na informačnú bezpečnosť, Tomášom Kriššákom. Hlavným predmetom diskusie bola téma šírenia dezinformácií počas pandémie COVID-19.

Predmetný program vychádzal z aktuálnej udalosti – vymenovania poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Petra Kotlára za splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre preverenie procesu riadenia a manažovania zdrojov počas pandémie COVID-19 (ďalej len „splnomocnenec vlády“) (k vymenovaniu došlo dňa 18. 1. 2024). Predmetom programu s hosťom Tomášom Kriššákom, bola, okrem iného, odborná spôsobilosť osoby splnomocnenca vlády SR Petra Kotlára pre výkon danej funkcie, keďže, ako moderátorka programu informovala, Peter Kotlár spochybňoval očkovanie proti ochoreniu COVID-19 a aj samotný vírus a pandémiu. Ďalšie otázky moderátorky určujúce témy diskusie sa týkali ekonomických nákladov dezinformácií, zmyslu nového úradu splnomocnenca vlády (táto otázka sa už netýkala osobne P. Kotlára), úmyslov a pohnútok dezinformátorov počas pandémie, otázke, ako je možné, že ľudia verili dezinformáciám o pandémii, otázke, či dnes ešte hosť registruje dezinformácie o COVID-19 a či sa môžu dezinformácie obnoviť v súvislosti s vyšetrovaním manažmentu pandémie, a otázku, či sme sa poučili zo šírenia dezinformácií minulosti a či sme prijali proti ich šíreniu v budúcnosti nejaké kroky.

Program *Téma* :24 odvysielaný dňa 20. 1. 2024 vzhľadom na svoj obsah a prezentovanú tému spĺňa znaky aktuálnej publicistiky. Vzhľadom na to, že program obsahoval komentáre k vymenovaniu P. Kotlára za splnomocnenca vlády SR, možno konštatovať, že bol „*tematicky spätý so spravodajstvom*“ a zároveň obsahoval komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja týkajúce sa šírenia dezinformácií a informačnej bezpečnosti, a zároveň aj politické stanoviská k udalostiam v zmysle politiky ponímanej v širšom zmysle, nie ako straníckej politiky, ale ako správy vecí verejných, resp. verejných záležitostí.

Rada začala správne konanie č. 0086/SKO/2024 z dôvodu možnosti porušenia povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., a to vzhľadom na spôsob vedenia diskusie moderátorkou, so zreteľom na jej možné nedostatočne kvalifikované vyvažovanie argumentov hosťa programu a možnú absenciu protichodných názorov a dopĺňujúcich a spresňujúcich informácií o osobe splnomocnenca vlády SR Petra Kotlára, ako aj

všeobecných informácií o pandémii COVID-19 a šírení dezinformácií a hoaxov vo verejnom priestore.

* * *

Účastník konania zaslal svoje vyjadrenie k správne konaniu, ktoré bolo Rade doručené dňa 24. 5. 2024, a v ktorom uviedol okrem iného aj nasledovné:

„Na tomto mieste je potrebné v prvom rade poukázať na skutočnosť, že témou odvysielaného programu hol najmä boj proti hoaxom a dezinformáciám, a s tým spojené informácie o škodách, ktoré rôzne hoaxy a dezinformácie napáchali najmä v čase pandémie ochorenia COVID-19.

Informácie o Petrovi Kotlárovi a o jeho vymenovaní do funkcie splnomocnenca vlády pre preverenie procesu riadenia a manažovania zdrojov počas pandémie COVID-19 a v tejto súvislosti aj o jeho odbornej spôsobilosti na túto funkciu a s tým priamo spojené aj jeho pôsobenie v online priestore v tzv. alternatívnych médiách, odznali iba v úvode predmetného programu a s ohľadom na rozsah odvysielaného programu len v minimálnej miere.

Hostom relácie bol Tomáš Kriššák, ktorý je odborníkom na informačnú bezpečnosť, z jeho doterajšej praxe je zrejmé, že sa dlhodobo zaoberá témou informačnej bezpečnosti, hybridných hrozieb a dezinformácií a v tejto súvislosti je oslovovaný relevantnými mienkotvornými médiami (napr. portálmi Aktuality.sk, Hnonline.sk, Denníkn.sk a pod.). Už v minulosti bol pravidelne hostom vo vysielaní účastníka konania, a to na televíznej programovej službe RTVS 24, v rubrike s názvom „Lovci nepravd“, ktorej cieľom bolo práve upozorňovať na nepravdy šíriace sa vo verejnom priestore, uvádzať informácie na pravú mieru a dávať ich do širšieho kontextu. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že Tomáš Kriššák je kompetentný vyjadrovať sa k téme, ktorá bola predmetom odvysielaného programu.

Pokiaľ ide o názory Petra Kotlára na pandémiu ochorenia COVID-19 a na očkovanie proti tomuto ochoreniu, ide o všeobecne známe skutočnosti, ktorými sa ostatne sám Peter Kotlár ani netají a verejne ich prezentuje. Na tomto mieste si účastník konania dovoľuje poukázať na niektoré z mnohých vyjadrení Petra Kotlára a/alebo hostí v internetom vysielaní TV Slovan, ktoré prevádzkoval a účinkuje, resp. účinkoval v ňom spolu s aktuálnou ministerkou kultúry Martinou Šimkovičovou, na margo pandémie ochorenia COVID-19 a očkovania proti tomuto ochoreniu:

„Som nedovzdelaný v mnohých politických témach. Ale načo sa budem doučovať veci, keď základy treba spevniť. Ostatné nech si riešia ostatní, ja budem pracovať na „odhalení“ otráv človeka – jedy, vakcíny. Chemtrails, 5G, toxický mainstream, toxické povahy, zlosť, závisť, žiarlivosť, túžba po moci, sláve, majetku.“ (článok „Predstavujeme: Peter Kotlár, Kandidát za SNS, č.130 - Národné Obrodienie (narodneobrodienie.sk)“, dostupné na <https://narodneobrodienie.sk/politika/predstavujeme-peter-kotlar-kandidat-za-sns-c-130/>)

„Verejné zdravie je v prvom rade otázkou prevencie a otázkou vedeckého pochybovania o dodržiavaní nariadení „zvonku“ a vytvorení vlastného prístupu k zdraviu!

Prečo by nám mal chcieť niekto „dobro“, keď výsledkom činnosti farmafiriem a nadnárodných inštitúcií je popravde chorá a udržiavane chorľavejúca spoločnosť ?

Je NEVYHNUTNÉ vytvoriť špeciálnu vyšetrovaciu komisiu na národnej slovenskej úrovni na dôkladné vyšetrenie COVIDového managementu a to z týchto dôvodov:

- 1. Vyšetriť či nešlo o zločin proti ľudskosti a nebola tým ohrozená bezpečnosť zdravia našich občanov (už dnes VIEME že bola!)*
- 2. Vyšetriť všetky prostriedky (financie, médiá, osobnosti, politikov ...), ktoré boli použité v propagande za účelom dosiahnutia výsledku, ktorý už dnes možno pokladať za trestný čin!*

3. Použiť národný výskum a výsledky ako dôkaz, k odmietavému postojovi voči WHO, ktorý chce na základe (aj) COVIDOVého managementu nás PRESVEDČIŤ, že aj ďalšie (umelo vyrobené) hrozby bude vedieť „profesionálne“ zvládnuť a aby sme im dali moc!!!

.. no nedáme! Najskôr to poriadne prešetříme. Vyšetříme. Poskytneme dôkazy. Odprezentujeme závery. A na konci, keď sa dozvieme Pravdu o COVIDe, uvidíme či ľud nebude na našej strane.“

...

„Lenže samozvaní vládcovia tohto Sveta „vymýšľajú“ nové a svoje choroby, aby na strachu z „nevyliciteľnosti“ si vás zotročili a ostali závislí na liečbe, ktorú pripravujú súbežne s vývojom biologickej zbrane.“ (článok „MUDr. Peter Kotlár: Ľudia nebojte sa, ale buďte ostražití! WHO nedostalo mandát od našich občanov! - Slovenský večerník (slovensky-vecernik.sk)“, <https://slovensky-vecernik.sk/mudr-peter-kotlar-ludia-nebojte-sa-ale-budte-ostraziti-who-nedostalo-mandat-od-nasich-obcanov/>)

„Zachránilo sa dva milióny ľudí prostredníctvom alternatívnej scény, čo sa týka očkovania, ďalej môže pokračovať niť potomstva na Slovensku, môžu sa narodiť zdravé deti, môžeme zlikvidovať všetky krvné konzervy očkovaných a môžeme znova urobiť krvné zásoby neočkovanej krvi a tak ďalej, a tak ďalej, a tak ďalej.“ (vysielanie TV Slovan zo dňa 18.07.2023)

„Najčastejšie sú chorí tí, ktorí sú trikrát zaočkovaní!“

...

„Je tam podozrenie, že tí ľudia, ktorí sa dali zaočkovať, nebudú môcť mať deti.“

...

„Pretože ona sa dohodne s Európskou komisiou, že tu budeme nakupovať vakcíny, pri tom vidíme v praxi, že na to zomierajú ľudia a ani tá smrť ju nezastaví!“

...

„Hrozí nám veľké poškodenie zdravia, nás, našich detí a našich rodičov a tak ďalej.“ (vysielanie TV Slovan zo dňa 31.03.2022, hosť MUDr. Peter Lipták)

„Vieme, čo sme tu tri a pol roka riešili a bezprostredne sa tu diala genocída, veď o tom tu niet pochýb.“

...

„Je množstvo odborníkov, ktorí urobili kus dobrej roboty ako pán doktor Lakota, pán doktor Weis, pán doktor Lipták, pán doktor Bukovský, za právnikov pani doktorka Krajníková.“

...

„Táto vec, nakoľko bola dlhodobo pripravovaná, nečakajme, že sa to vyrieši za pol roka, rok, dva, tri, štyri alebo päť rokov, možno to bude trvať desať rokov.“ (vysielanie TV Slovan zo dňa 04.02.2024)

„A to čo sme rozprávali vám, našim televíznym divákovi, to sme rozprávali aj ľuďom v našom blízkom okolí, našim rodinným príslušníkom, teda ktorých máme radi, je to naša rodina a niektorí z nich podľahli systému, podľahli tej propagande a dali sa zaočkovať.“ (vysielanie TV Slovan zo dňa 18. 7. 2023)

„Ty sa venuješ aj tomu chemtrailu dlhodobo, ty máš dôkazy o tom.“

...

„A to si musíte uvedomiť, všetci. Všetci, ktorí ste celú tú plandémiu bojovali a nenechali sa zotročiť a teraz ste víťazi! Ste zdraví!“ (vysielanie TV Slovan zo dňa 08. 11. 2022, hosť Peter Socha)

„Ale aby sa na tom potom zviezli aj tí satanisti na tom, aby mohli nenápadne na to implementovať aj aplikáciu injekcií covidových vakcín experimentálnych, tak potom je tam problém.“ (vysielanie TV Slovan zo dňa 06. 9. 2022)

Skutočnosť, že v prípade vyjadrení (nie len) Petra Kotlára, ktorými je vo všeobecnosti spochybňovaná existencia ochorenia COVID-19 či účinnosť, bezpečnosť a/alebo zloženie jednotlivých očkovacích vakcín

proti tomuto ochoreniu, ide o konšpirácie, či hoaxy, ktoré nemajú žiadne odborné a v niektorých prípadoch ani logické opodstatnenie, je dnes už preukázaná mnohými odbornými, vedeckými analýzami a štúdiami. (články „Covid-19 vaccine effectiveness against post-covid-19 condition among 589 722 individuals in Sweden: population based cohort study | The BMJ“, dostupné na <https://www.bmj.com/content/383/bmj-2023-076990>); „HNonline.sk - Najväčšia štúdia o očkovaní proti covidu odhaľuje skutočné zdravotné riziká, ktorým čelíte“, dostupné na <https://hnonline.sk/science/medicina/96132767-najvaecsia-studia-o-ockovani-proti-covidu-odhaluje-skutocne-zdravotne-rizika-ktorym-celite>), „Safety & effectiveness of COVID-19 vaccines: A narrative review – PMC (nih.gov) Study and overview of the novel coronavirus (COVID-19) disease – ScienceDirect“)

V tejto súvislosti je teda potrebné uviesť, že v prípade informácií o názoroch Petra Kotlára o sponchyňovaní očkovaní proti ochoreniu COVID-19 ako aj samotného ochorenia COVID-19, ktoré vo všeobecnej rovine odznali v odvysielanom programe, ide aj na základe vyššie uvedených skutočností o fakty a o objektívne pravdivé informácie, nakoľko sa týmito názormi pán Kotlár sám verejne prezentuje.

Účastníkovi konania na základe vyššie uvedeného nie je zrejmé, aké ďalšie, doplňujúce a protichodné informácie mali v súvislosti s osobou Petra Kotlára a jeho vlastnými názormi, ktoré boli súčasťou odvysielaného programu odznieť a akým kvalifikovaným spôsobom mala moderátorka názory Petra Kotlára vyvažovať, ak nie tým, že v predmetnom programe tieto skutočnosti odznali.

Podľa názoru účastníka konania, obsahom povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programov spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky podľa § 25 písm. b) mediálneho zákona síce je požiadavka, aby boli jednotlivé názorové spektrá navzájom vyvažované, avšak nie je povinnosťou vysielateľa, resp. moderátorov týchto programov, aby obhajovali správnosť, resp. pravdivosť prezentovaných názorov.

V prípade odvysielaných informácií o osobe Petra Kotlára v predmetnom programe šlo o fakty. Skutočnosť, že jeho názory môžu na časť divákov pôsobiť negatívne, v žiadnom ohľade nezakladá vysielateľovi povinnosť danú osobu, či ňou prezentované názory obhajovať.

Na tomto mieste je potrebné tiež poukázať na skutočnosť, že aj v prípade, ak by sám pán Kotlár považoval informácie, ktoré odznali o jeho osobe v odvysielanom programe za nepravdivé, či zavádzajúce, má možnosť domáhať sa ochrany svojej osobnosti prostredníctvom súkromnoprávných represíí, a to napr. žalobou o ochranu osobnosti, práva na vyjadrenie a dodatočné oznámenie atď. Rada pre mediálne služby ako orgán verejnej moci, nie je oprávnená v tejto súvislosti suplovať svojimi rozhodnutiami rozhodnutia všeobecných súdov a rozhodovať o porušení, resp. neporušení osobnostných práv konkrétnej osoby vo vysielaní.

(...)

Ako už účastník konania uviedol vo svojom vyjadrení vyššie, informácie prezentované v odvysielanom programe týkajúce sa osoby Petra Kotlára boli presné, odznali v rámci programu len okrajovo, v minimálnej miere, pričom z nich nie je v žiadnom ohľade možné konštatovať porušenie povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky podľa ustanovenia § 25 písm. b) mediálneho zákona.

Žiadna z odvysielaných informácií nie je v kolízii s niektorým z kvalifikovaných verejných záujmov, pre ktoré správny orgán môže obmedziť slobodu prejavu účastníka konania ako vysielateľa. Účastník konania má navyše za to, že v prípade odvysielaných informácií o osobe Petra Kotlára ide o skutočnosti, voči ktorým by v teoretickej rovine mohla mať táto konkrétna osoba právo domáhať sa

súkromnoprávnej ochrany svojej osoby a Rada pre mediálne služby v tejto súvislosti nie je oprávnená suplovať rozhodnutia všeobecných súdov prípadným udelením sankcie účastníkovi konania v správnom konaní.“

* * *

Vo všeobecnosti, skutková podstata správnych deliktov podľa zákona č. 264/2022 Z. z. sa skladá z troch obligatórnych znakov – subjekt, objekt a objektívna stránka. Zákon č. 264/2022 Z. z. na žiadnom mieste neustanovuje povinnosť skúmať, či bol skutok, ktorý je správnym deliktom, spáchaný zavinene, teda úmyselne alebo z nebanlivosti. Vzhľadom na povahu správnych deliktov podľa zákona č. 264/2022 Z. z., ktoré možno doktrínálne zaradiť do kategórie správnych deliktov právnických osôb a fyzických osôb podnikateľov, resp. v osobitných prípadoch iných správnych deliktov fyzických osôb postihovaných bez ohľadu na zavinenie, možno konštatovať, že administratívnoprávna zodpovednosť deliktuálne zodpovedného subjektu podľa zákona č. 264/2022 Z. z. je objektívnou zodpovednosťou. Zákon č. 264/2022 Z. z. na rozdiel od zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov neumožňuje Rade pričítať právnickej osobe zavinenie fyzickej osoby, ktorá porušila právnu povinnosť uloženú právnickej osobe (napr. štatutárny orgán). Vzhľadom na absenciu liberačných dôvodov, na základe ktorých by bolo možné zbaviť sa v odôvodnených prípadoch zodpovednosti za správny delikt, možno administratívnoprávnu zodpovednosť podľa zákona č. 264/2022 Z. z. považovať za absolútne objektívnu. Okolnosti, za ktorých došlo k spáchaniu správneho deliktu môžu byť zohľadnené pri ukladaní sankcie.

Účelom ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. a povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programov aktuálnej publicistiky je zabezpečiť reálnu možnosť pre recipientov vytvoriť si na predmetnú tému ucelený názor, čomu korešponduje povinnosť vysielateľa poskytnúť divákovi čo najširšie a najobjektívnejšie informácie.

Za hlavné kritériá objektivity sa vo všeobecnosti považujú: relevancia, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absencia stránenia.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sžo 33/2013 zo dňa 3. 6. 2014 účelom ustanovenia o povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť „...je vytvorenie priestoru pre diskusiu o otázkach, ktoré sú predmetom verejného záujmu, pri súčasnom zamedzení zneužitia vysielacieho času v spravodajských a politicko-publicistických programoch na prezentovanie jednostranne zameraných informácií. Je zrejmé, že **mediálna prezentácia názorov len jednej názorovej skupiny je v demokratickej spoločnosti nežiaducim javom**, čo vyplýva aj z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva.“

Z rozhodovacej praxe Rady vyplýva, že prítomnosť iba jedného hosťa v diskusii v programe aktuálnej publicistiky, a teda absencia oponenta, nemusí nevyhnutne znamenať rozpor s požiadavkami objektívnosti a nestrannosti, avšak v takom prípade sú **zvýšené nároky na výkon moderátora**. Z rozhodovacej praxe Rady vyplýva, že najmä v prípade, ak je hosťom programu zástupca len jedného politického prúdu, je práve úlohou moderátora kladením vyvažujúcich otázok a argumentov zabezpečiť objektivitu a nestrannosť prezentovaných informácií. Vyššie uvedené princípy sú analogicky uplatniteľné aj v takých programoch aktuálnej publicistiky, ktorých obsahom je diskusia moderátora s hosťom, ktorý nie je politikom, ale témy diskusie sú tematicky späté so spravodajstvom a diskusia obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja alebo politické stanoviská k udalostiam.

Rada vo svojich rozhodnutiach uvádza, že obsah diskusného programu tvoria v prevažnej miere hodnotiace komentáre, resp. hodnotiace úsudky, pri ktorých je posudzovanie pravdivosti nemožné

(na rozdiel od skutkových tvrdení, resp. tvrdení faktov). V prípade prezentovania kontroverzných tém je posúdenie „správnosti“ hodnotiacich úsudkov veľmi často vecou subjektívneho vnímania. Pre naplnenie požiadavky objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky, ktorý pojednáva o kontroverzných témach, nie je teda nevyhnutné prezentovať iba objektívne fakty. Rada vo svojich rozhodnutiach uvádza, že je však potrebné, aby vysielateľ zabezpečil názorovú pluralitu tak, aby si recipient mohol vytvoriť na predmetnú tému ucelený názor na základe pluralitných a rozmanitých informácií a ponúknuť mu za týmto účelom viaceré relevantné pohľady, názory alebo informácie. Vysielateľ je povinný túto pluralitu a rozmanitosť zabezpečiť aj prostredníctvom reakcií moderátora programu. Moderátor by podľa možnosti mal konfrontovať jednotlivé tvrdenia hostí vyznievajúce kriticky s názormi a argumentmi druhej strany.

Nie je v právomoci Rady presne stanoviť, akým konkrétnym spôsobom má moderátor programu v konkrétnych situáciách reagovať. Vo všeobecnosti však možno konštatovať, že moderátor môže reagovať napríklad uvedením iných relevantných názorov, pohľadov alebo relevantných protiargumentov, resp. prostredníctvom upozornenia na to, že na konkrétnu tému existuje aj iný relevantný pohľad, spresňovaním uvádzaných informácií, upozornením na prílišnú paušálnosť tvrdení hosta, prezentovaním stanoviska dotknutých osôb alebo upozornením, že dotknuté osoby sú neprítomné a nemôžu sa brániť, kladením vyjasňujúcich alebo doplňujúcich otázok, ktoré by vyzývali hosta programu, aby svoje vyjadrenia bližšie vysvetlil, alebo otázok, z ktorého konkrétneho zdroja informácií alebo z akých faktov host programu vychádzal pri urobení svojich vyjadrení (faktických tvrdení alebo hodnotiacich úsudkov).

K úlohe moderátora sa vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. mája 2012, sp. zn. 4 Sžo 13/2012 *„Úloha moderátora je v predmetnom programe nepochybne dôležitá pri usmerňovaní samotného priebehu diskusie a v prípade potreby je jeho úlohou upozorniť diskutujúcich na neprítomnosť diskusiou dotknutej osoby a jej nemožnosť brániť sa. Rovnako by mal konfrontovať jednotlivé tvrdenia hostí vyznievajúce kriticky s názormi a argumentmi druhej strany. ...“*

Ako už bolo uvedené vyššie, zákon neustanovuje presný spôsob, akým má vysielateľ zabezpečiť splnenie povinnosti podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. Dialóg nie je definičným kritériom objektívnosti a nestrannosti programov, pretože aj v prípade monológu môže prísť k objektívnemu informovaniu, k čomu naopak nemusí, za istých podmienok, prísť ani v debate s viacerými účinkujúcimi. Objektívitu a nestrannosť politicko-publicistického programu tak nemožno posudzovať formalisticky.

V tejto súvislosti je dôležité upozorniť na skutočnosť, že predmetom posudzovania zo strany Rady v prebiehajúcom správnom konaní nie je skúmanie pravdivosti programom podaných skutočností, pretože kompetenciou Rady nie je skúmať pravdivosť, či nepravdivosť informácií, ktoré boli odvysielané. Riešenie takejto otázky prislúcha všeobecným súdom. Požiadavka pravdivosti je len jedným z hodnotiacich kritérií pri posudzovaní objektivity programu a pre konštatovanie porušenia povinnosti podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. nie je nevyhnutné konštatovať aj nepravdivosť odvysielaných informácií. Obsah diskusného programu tvoria v prevažnej miere hodnotiace komentáre, resp. hodnotiace úsudky, pri ktorých je posudzovanie pravdivosti nemožné a vylúčené. V diskusnom programe prezentované hodnotiace úsudky na rôzne spoločenské a politické témy teda nemožno označiť za objektívne pravdivé ani nepravdivé.

Vo vzťahu k posúdeniu predmetného programu možno konštatovať, že ako vyplýva z vyššie uvedených východísk, Rada vo svojej praxi zdôrazňuje vyvažujúcu úlohu moderátora, ktorý by mal plniť úlohu istého korektívu, a zabezpečovať doplnenie alebo vyjasnenie informácií, vyjadrení alebo tvrdení, ktoré odznali v programe, resp. ich uvedenie do širšieho kontextu. V prípade predmetného programu však možno konštatovať, že moderátorka túto úlohu plnohodnotne nezastala.

Možno konštatovať, že predmetný program vykazuje znaky neobjektívneho spracovania najmä v časti, v ktorej sa hovorilo o spôsobilosti a kompetentnosti splnomocnenca vlády Petra Kotlára, a to bez toho, aby boli v programe uvedené konkrétne fakty, dôkazy alebo informačné zdroje, na základe ktorých boli vyjadrenia v predmetnom programe urobené.

Moderátorka programu vo svojich otázkach a hosť programu vo svojich vyjadreniach uvádzali, resp. reprodukovali kritické názory, resp. vyjadrenia na spôsobilosť a kompetentnosť splnomocnenca vlády Petra Kotlára.

Išlo napríklad o tieto vyjadrenia na adresu splnomocnenca vlády Petra Kotlára:

moderátorka: „... A do tretice má pandémiu prešetrovať aj nový splnomocnenec vlády. Stal sa ním poslanec za SNS Peter Kotlár, ktorý odmietal očkovanie proti covidu a spochybňoval aj samotný vírus i pandémiu. ...“

...

moderátorka: „Povedzte si, kto je vlastne Peter Kotlár a či má podľa vás odborné predpoklady na to, aby dokázal vyšetriť pandémiu?“

Tomáš Kriššák: „Túto osobu vnímam ako človeka, ktorý je aktívny napríklad aj v takom pseudo-mediálnom priestore. Spolu s pani ministerkou kultúry vlastne spravovali dlhodobo takú televíziu, respektíve kanál, ktorý sám seba nazýval, že TV Slovan a v podstate po takej analýze obsahu tohto zdroja sa dá konštatovať, že je to vlastne také klasické slovenské konšpiračné médium. Médium, ktoré vlastne prinášalo do informačného priestoru veľké množstvo nepravd, polarizujúceho obsahu a, a podobných nekvalitných až toxických informácií.“

moderátorka: „Keď zostaneme pri tej téme covidu a pandémie koronavírusu, spomeniete si na niektoré veci alebo informácie, ktoré tam šírili? Z toho pohľadu, že dnes ich vyhodnocujeme, že to boli nepravdy, hoaxy, dezinformácie?“

Tomáš Kriššák: „Tak dá sa to vlastne tak generalizovať, že keď sa tam hovorilo o pandémie alebo o očkovaní, tak dominantne v negatívnom zmysle v podobnom duchu, ktorý vlastne vo verejnosti vyvolal naozaj tú veľkú vlnu nedôvery k vakcínam. A vlastne na Slovensku je doteraz naozaj, že nízka miera zaočkovanosti, ktorá je vo veľkom, vo veľkej miere výsledkom práve toho, že dá sa povedať, že od prvej polovice roku 2020 sa na Slovensku striedavo zvyšovali rôzne vlny hoaxov a dezinformácií práve o pandémie a očkovaní. A to vlastne v praktickom prevedení malo tie následky, že ľudia počas toho obdobia vo veľkej miere odmietali napríklad dodržiavať vôbec protipandemické opatrenia. V podstate mnohí ľudia boli na seba hrdí, keď napríklad v obchode alebo niekde inde nenosili rúško a podobne a taktiež do dnešných dní vlastne odmietajú vakcináciu, pričom je to vlastne vyslovene postavené na nepravdivých argumentoch a rôznych nepravdách, ktoré doslova za to obdobie zľudovali.“

moderátorka: „On je lekár, čo do istej miery by mohlo zakladať istú odbornosť, ale na druhej strane sme vymenovali aj s akými informáciami prichádzal do styku s verejnosťou, čo šírili, tak na základe to, čo o ňom dnes vieme, čo od neho môžeme očakávať v tejto novej pozícii splnomocnenca vlády, akým tímom sa môže obklopiť, na aké závery môže priniesť, čo môže vlastne vyšetriť?“

Tomáš Kriššák: „Poviem úprimne, že nedovolím si ani odhadovať, ako to môže s človekom, ktorý má za sebou takúto minulosť, dopadnúť. Skôr by som upriamil pozornosť na to, že už dnes existujú odborné práce, mnohé analýzy, ktoré naozaj dávajú viac svetla na tú tému, že čo sa naozaj počas pandémie stalo, čo sa pokazilo, čo nefungovalo a kto bol ten zodpovedný, kto napríklad do spoločnosti priniesol ten dema..., demoralizujúci element, pre ktorý vlastne na Slovensku naozaj ľudia umierali, aj keď už vlastne sme ako spoločnosť mali riešenia, aby sme týmto úmrtiam predišli. (...)“

Možno teda konštatovať, že moderátorka programu vo svojich otázkach a hosť programu vo svojich vyjadreniach uvádzali, resp. reprodukovali kritické názory na spôsobilosť a kompetentnosť splnomocnenca vlády Petra Kotlára, a to bez toho, aby moderátorka programu svojimi doplňujúcimi otázkami vyzvala hosta programu, aby svoje vyjadrenia alebo tvrdenia na adresu splnomocnenca vlády

Petra Kotlára podložil konkrétnymi informačnými zdrojmi, dôkazmi alebo faktami, alebo bez toho, aby moderátorka programu svojimi vyvažujúcimi vstupmi priniesla aj iné názorové pohľady. Možno podotknúť, že úlohou moderátora ani masmédiá nie je bez uvedenia konkrétnych argumentov hodnotiť, či osoba, ktorá bola vymenovaná do verejnej funkcie, je alebo nie je kompetentná, pretože v prípade, ak tieto vyjadrenia nie sú podložené konkrétnymi argumentmi, možno takýto prístup k vedeniu programu kvalifikovať ako znevažovanie osoby bez uvedenia faktov alebo dôkazov. Možno tiež konštatovať, že keď je takýto prístup moderátora uplatnený hneď v úvode programu, je tým zároveň predurčený obsah programu a je ovplyvnené jeho vnímanie divákmi.

Z priebehu programu a z vyjadrení a tvrdení hosta programu je tiež zrejmé, že host programu pri svojich vyjadreniach a hodnoteniach zároveň neuvádzal aj konkrétne informačné zdroje, fakty alebo dôkazy, z ktorých vyvodil svoje hodnotenia.

Host programu uviedol napríklad nasledujúce vyjadrenia:

- „...už dnes existujú odborné práce, mnohé analýzy, ktoré naozaj dávajú viac svetla na tú tému, že čo sa naozaj počas pandémie stalo, čo sa pokazilo, čo nefungovalo a kto bol ten zodpovedný, kto napríklad do spoločnosti priniesol ten dema..., demoralizujúci element, pre ktorý vlastne na Slovensku naozaj ľudia umierali, aj keď už vlastne sme ako spoločnosť mali riešenia, aby sme týmto úmrtiam predišli.“,
- „...manipulátori, dezinformátori, antivaxeri, tí v podstate manipulovali verejnosť už od leta 2020 a mali obrovský náskok, aby vlastne získali tú potom dodnes prítomnú prevahu, ktorá vlastne zadefinovala, že my ako spoločnosť sme nemali šancu pandémie zvládnuť, pretože spoločnosť bola demoralizovaná a obrovské množstvo ľudí sa vlastne odmietlo zúčastniť toho existujúceho plánu, aby sme ako spoločnosť mali kolektívnu imunitu a zvládli to“,
- „V podstate všetky náklady, ktoré boli spojené s opatreniami a vôbec zdravotnou starostlivosťou, ktorá by nebola nutná, ak by na Slovensku bolo viac osôb zaočkovaných. Ak by sme dosiahli napríklad zaočkovanosť, aká bola napríklad v Portugalsku, kde naozaj sa štát chopil tejto iniciatívy excelentným spôsobom a tá zaočkovanosť je tam nad 95 percent, tak ten počet nakazených, hospitalizovaných by bol oveľa nižší. Tie štatistiky napríklad ukazujú, že počet osôb, ktoré vlastne boli, mali ťažký priebeh a museli byť hospitalizované, čo sa vlastne potom premietlo v zdravotníctve na náklady, ktoré boli od niekoľko tisíc až od niekoľko desiatok tisíc eur za daného pacienta, tak sa ukázalo, že 97 percent tých osôb, ktoré boli takto nákladne hospitalizované, tak vlastne šlo o osoby, ktoré sa odmietli zaočkovať.“
- „Ja sa počas celého toho obdobia pandémie pozerám na túto problematiku tak, že my sme vlastne strácali práve tým, že mnoho osôb, ktoré sa do tejto témy zapájali, vyjadrovali k nej a podobne, mali iné ako čestné úmysly. Mali zištné úmysly. Mnohí na pandémie sa snažili vlastne aj zarobiť, či to už priamo finančne, alebo nejaký politický kapitál tým, že rozdeľovali spoločnosť a otravovali ju.“,
- „...čokoľvek ďalšie, čo príde, tak tí, ktorí nám v tých krízových obdobiach cieľavedomo klamali, aby sa nejako obohatili, aby zlepšili svoju pozíciu, nemôžeme očakávať, že budú konať inak. Je to proste ich adaptačná stratégia. Budú tak pokračovať, nech už príde v našej budúcnosti čokoľvek. A preto ako spoločnosť by sme mali, myslím si, že až takým štefánikovským mottom: pravde veriť, pravdu, žiť a pravdu brániť.“,
- „...mali, rôzne osoby majú vlastne na Slovensku napríklad webové stránky, cez ktoré šíria nepravdy, ktorými vlastne lákajú dá sa povedať sledovanosť týchto kanálov. A na týchto kanáloch potom majú vlastne umiestnenú reklamu, cez ktorú oni vlastne získavajú finančné prostriedky. To je jeden, jeden faktor. Ten druhý faktor je taký, že spoločnosť, ktorá je nejakými klamstvami, manipuláciami rozdelená, si začne vlastne vytvárať v podstate takú nejakú novú formu identity. Napríklad ľudia, ktorí odmietajú očkovanie sa cítia, že sú vlastne rebeli proti systému, že bojujú proti niečomu, čo patrí medzi nejaké ich práva a potrebujú si túto svoju pozíciu sami pred sebou obhájiť. A potom pre niekoho, kto sa napríklad snaží v takto zmanipulovanej a spolarizovanej spoločnosti napríklad uspieť v politickom súboji, nie je nič ľahšie, ako prebrať túto agendu a hovoriť tým zmanipulovaným ľuďom týmto jazykom, a tým pádom ich vlastne mobilizovať na svoju stranu. To je vlastne fenomén, ktorý na Slovensku je viditeľný vy..., vo výraznej miere. Hlavne posledných, povedal by som, že 6 rokov, kedy naozaj že práve také tie osoby alebo inštit..., nie inštitúcie, ale organizácie, ktoré sa vlastne dlhodobo venovali vytváraniu nepravd a vytváraniu takej paralelnej nepravdivej reality, tak vlastne naozaj, že už otvorene majú nejaké

politické ambície, alebo sa s tými politickými ambíciami dokonca už aj vlastne, plnohodnotne presadili a sú prítomné, v tom politickom prostredí.“

Vyjadrenia a tvrdenia hosta programu, ktoré odznali v predmetnom programe, možno charakterizovať ako vo verejnom priestore mnohokrát opakované tvrdenia, ku ktorým však host programu neuvádzal informačné zdroje, z ktorých jeho tvrdenia vychádzajú, a preto možno konštatovať, že v jeho vyjadreniach absentovala transparentnosť, ktorá je jedným z kritérií objektivity programu. Možno tiež konštatovať, že moderátorka hostovi programu nedostatočne kládla doplňujúce otázky, ktoré by hosta programu vyzývali k tomu, aby svoje vyjadrenia a tvrdenia podložil, napríklad aby host programu uviedol konkrétne informačné zdroje, dôkazy alebo fakty, z ktorých vyvodil svoje vyjadrenia a tvrdenia.

Rada pri posudzovaní objektivity a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky s jedným hostom programu v prvom rade posudzuje aktivitu moderátora. V predmetnom prípade však možno konštatovať, že moderátorka nebola kvalifikovaným oponentom k hostovi.

Z priebehu predmetného programu je totiž zrejmé, že otázky kladené moderátorkou boli skôr navádzacie, otvárajúce nejakú otázku, a to bez toho, aby následne vyvažujúcim spôsobom reagovala na vyjadrenia hosta o jednotlivých diskutovaných otázkach v programe. Možno tiež konštatovať, že z priebehu programu je zrejmé, že moderátorka programu nemala vo svojom prístupe k vedeniu programu ujasnený zámer a tému programu, a prístup moderátorky k spracovaniu a vedeniu programu preto možno hodnotiť ako povrchný.

Možno konštatovať, že vzhľadom na závažnosť témy pandémie COVID-19 a šírenie dezinformácií o pandémie, ktorá bude ešte dlhý čas rezonovať vo verejnej diskusii, existoval zvýšený záujem na tom, aby moderátorka voči hostovi programu zaujala aktívnejší prístup a aby ho doplňujúcimi otázkami vyzývala na uvedenie informačných zdrojov, konkrétnych faktov, alebo dôkazov pre jeho vyjadrenia o pandémie COVID-19 a o téme šírenia dezinformácií o pandémie. Možno konštatovať, že moderátorka hostovi nedostatočne kládla doplňujúce otázky, ktoré by sa týkali informačných zdrojov, konkrétnych faktov, alebo dôkazov pre podloženie tvrdení hosta programu súvisiace s pandemiou COVID-19 a so šírením dezinformácií vo verejnom priestore.

Možno tiež podotknúť, že v úvode programu moderátorka prezentovala hosta programu Tomáša Kriššáka ako odborníka na informačnú bezpečnosť, avšak následne sa podrobnejšie nevenovala bližšiemu predstaveniu jeho expertízy a odbornej kompetencie vyjadrovať sa k téme pandémie COVID-19 a k téme šírenia dezinformácií o pandémie, na základe čoho by si mohli diváci programu urobiť obraz o jeho dôveryhodnosti. Možno tiež podotknúť, že keďže host predmetného programu je bezpečnostný analytik, možno pochybovať o jeho kompetentnosti vyjadrovať sa k závažným otázkam, ktoré mu kládla moderátorka, napríklad o zdravotných dôsledkoch súvisiacich s pandemiou COVID-19. Je tiež možné konštatovať, že vyjadrenia hosta programu možno charakterizovať skôr ako všeobecné frázy, ktoré sa vo verejnom priestore často vyskytujú, avšak host programu ich nepodložil konkrétnymi faktami alebo dôkazmi, v dôsledku čoho v predmetnom programe absentovala presnosť, úplnosť, a vecnosť, ktoré patria medzi kritériá objektivity programov.

Vzhľadom na vyššie uvedené možno tiež konštatovať, že moderátorka predmetného programu nedostatočne zachovala odstup od témy programu, resp. nestrannosť (ide tu teda o absenciu osvojenia si pozície odstupu), že v rámci programu moderátorka používala komentatívne a hodnotiace prvky a že zo spôsobu vedenia programu a najmä zo spracovania úvodnej časti programu možno vyvodiť zámer znevážiť alebo spochybniť určité osoby.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného preto celkové vyznenie predmetného programu možno hodnotiť ako neobjektívne a tendenčné, pričom absentovali kritériá objektivity ako nestrannosť, presnosť, úplnosť, vecnosť a transparentnosť.

K vyjadreniu účastníka konania možno uviesť, že skutočnosť uvádzaná účastníkom konania, že „informácie o Petrovi Kotlárovi a o jeho vymenovaní do funkcie splnomocnenca vlády ... a v tejto súvislosti aj o jeho odbornej spôsobilosti na túto funkciu a s tým priamo spojené aj jeho pôsobenie v online priestore v tzv. alternatívnych médiách, odznali iba v úvode predmetného programu a s ohľadom na rozsah odvysielaného programu len v minimálnej miere.“, nie je právne relevantná pre posúdenie dodržania povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky. Keďže v programe bola hneď v úvode diskutovaná otázka kompetentnosti a spôsobilosti Petra Kotlára ako splnomocnenca vlády SR, čím bol predurčený obsah programu a ovplyvnené jeho vnímanie divákmi, moderátorka mala tejto téme venovať náležitú pozornosť a mala v tejto otázke do programu priniesť aj iné názorové pohľady.

K vyjadreniu účastníka konania, že „žiadna z odvysielaných informácií nie je v kolízii s niektorým z kvalifikovaných verejných záujmov, pre ktoré správny orgán môže obmedziť slobodu prejavu účastníka konania ako vysielateľa“ možno uviesť, že aj z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že existuje verejný záujem na tom, aby vysielatelia zabezpečili rozmanitosť celkového obsahu programu, čo najviac odrážajúceho rôznorodosť názorov, s ktorými sa možno stretnúť v spoločnosti, pričom legitímnym záujmom, za účelom ochrany ktorého Rada zasahuje do slobody vysielateľa, je „ochrana práv iných“ v zmysle čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (napr. rozhodnutia *NIT S.R.L. v. Moldavsko*, *Manole a iní v. Moldavsko*, *ATV Zrt v. Maďarsko*, *Animal Defenders International v. Spojené kráľovstvo*). Z toho možno vyvodiť, že legitímnym ústavným záujmom, za účelom ochrany ktorého Rada pri zabezpečovaní objektívnosti a nestrannosti programov aktuálnej publicistiky zasahuje do slobody vysielateľa, je aj „ochrana práv a slobôd iných“ v zmysle čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností možno konštatovať, že v programe *Téma :24*, odvysielanom v rámci programovej služby RTVS 24 dňa 20. 1. 2024, účastník konania **nezabezpečil objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky a tým porušil § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

* * *

K posúdeniu ústavnosti obmedzenia slobody prejavu vysielateľa a k aplikácii ústavného testu proporcionality pri obmedzení slobody prejavu možno uviesť, že sloboda prejavu, zakotvená v čl. 26 Ústavy SR, patrí medzi základné politické práva v právnom poriadku každej demokratickej spoločnosti. Podľa Čl. 26 ods. 1 Ústavy SR „Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.“. Podľa Čl. 26 ods. 2 Ústavy SR „Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoleníacemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.“.

Avšak sloboda prejavu nie je bez hraníc, t. j. nemá absolútny charakter. Ústava SR v čl. 26 ods. 4 ustanovuje možnosť obmedzenia slobody prejavu a práva na vyhľadávanie a šírenie informácií, a to nasledovne: „Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.“. V prípade vzájomného konfliktu ústavou garantovaných práv Ústavný súd SR vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07).

Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96). Z toho vyplýva, že sloboda prejavu je garantovaná len do tej miery, pokiaľ v neprimeranom rozsahu nezasahuje do základných práv a slobôd a právom chránených záujmov iných, prípadne do iných záujmov chránených právnym poriadkom krajiny. V takých prípadoch je nutné hovoriť o jej obmedzení a výnimkách, kedy je potrebné zasiahnuť do slobody prejavu.

Z citovaného ustanovenia Ústavy SR vyplýva, že slobodu prejavu je možné obmedziť na základe kumulatívneho splnenia troch podmienok. Obmedzenie slobody prejavu musí

- vyplývať zo zákona (požiadavka legality),
- sledovať legitímny cieľ (požiadavka legitimacy), ktorý vyplýva z ustanovenia čl. 26 ods. 4 Ústavy SR,
- byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti (požiadavka proporcionality).

Ústava SR za legitímny cieľ obmedzenia slobody prejavu považuje ochranu **práv a slobôd iných**, bezpečnosť štátu, verejného poriadku a ochranu verejného zdravia, mravnosti. Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie slobody prejavu je možné z dôvodu ochrany verejného záujmu, ako aj ochrany individuálnych záujmov.

Ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. predstavuje zákonné obmedzenie slobody prejavu.

Vzhľadom na mienkotvorný charakter médií, a to najmä spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky, je nanajvýš oprávnená zákonná požiadavka, aby bolo divákom, ako pasívnym recipientom informácií, umožnené prijímať objektívne informácie podané nestranným spôsobom, spomedzi ktorých si môžu vybrať a utvoriť si pre danú otázku svoj vlastný názor.

Význam zákonnej povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť v rámci spravodajského programu a cieľ zákonného obmedzenia slobody prejavu je teda treba vidieť v ochrane verejného záujmu a práva verejnosti byť objektívne informovaný s možnosťou utvoriť si na predmetnú tému alebo kauzu vlastný názor. Podmienka legality a legitimacy obmedzenia slobody prejavu je teda naplnená.

Sloboda prejavu a právo na šírenie informácií je zakotvené aj v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru *„Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.“*

Legitímne ciele obmedzenia slobody prejavu sú stanovené v čl. 10 ods. 2 Dohovoru, ktorý znie: *„Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo **práv iných**, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.“*

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že je legitímne obmedziť slobodu prejavu aj pri zabezpečovaní objektívnosti a nestrannosti spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky.

Ako už bolo uvedené vyššie, Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *Manole a iní v. Moldavsko* (rozhodnutie zo 17. 9. 2009) uviedol, že skutočné a účinné uplatňovanie slobody prejavu

nezávisí len od povinnosti štátu nezasahovať do slobody prejavu, ale môže od neho vyžadovať, aby prijal pozitívne ochranné opatrenia, pričom vzhľadom na význam slobody prejavu „*štát musí byť konečným garantom plurality*“. V tomto rozhodnutí Európsky súd pre ľudské práva tiež uviedol, že štát má povinnosť zabezpečiť, aby „*verejnosť mala prostredníctvom televízie a rozhlasu prístup k nestranným a presným informáciám a ku škále názorov a komentárov, odrážajúcich okrem iného rôznorodosť politických názorov v krajine*“.

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* (rozhodnutie Veľkej komory z 5. 4. 2022) uviedol, že „*ako sa uvádza v odporúčaní Výboru ministrov CM/Rec (2007)2 o pluralite médií a rozmanitosti mediálneho obsahu...*, „*pluralizmus informácií a rozmanitosť mediálneho obsahu nebudú automaticky zaručené znásobením prostriedkov komunikácie ponúkaných verejnosti*“. *Vyžaduje sa zaručenie rozmanitosti celkového obsahu programu, čo najviac odrážajúceho rôznorodosť názorov, s ktorými sa možno stretnúť v spoločnosti, na ktorú sú programy zamerané.*“.

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* uviedol, že účelom sankcie uloženej vysielateľovi bola „*potreba zachovať prístup verejnosti k nestrannému, dôveryhodnému a rozmanitému politickému prejavu prostredníctvom televíznych spravodajských programov*“, pričom „*cieľ zásahu v tomto prípade bol legitímny podľa tretej vety článku 10 ods. 1*“ Dohovoru a zásah tiež „*zodpovedal legitímnemu cieľu ochrany „práv iných“, na ktorý odkazuje druhý odsek článku 10*“ Dohovoru.

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *ATV Zrt v. Maďarsko* (rozhodnutie z 28. 4. 2020) uviedol, že opatrenie obmedzujúce slobodu prejavu vysielateľa „*bolo určené na zabezpečenie práva publika na vyvážené a nezaujaté informovanie o veciach verejného záujmu v spravodajských programoch, a teda sledovalo cieľ „ochrany práv iných“*“.

Európsky súd pre ľudské práva taktiež v rozhodnutí vo veci *Animal Defenders International v. Spojené kráľovstvo* (rozhodnutie Veľkej komory z 22. 4. 2013) uviedol, že obmedzenie slobody prejavu s cieľom zachovania nestrannosti vysielania o veciach verejného záujmu „*zodpovedá legitímnemu cieľu ochrany „práv iných“, na ktorý odkazuje druhý odsek článku 10*“ Dohovoru.

Požiadavku proporcionality je potrebné zohľadniť pri výklade a aplikácii konkrétnych zákonných ustanovení v konkrétnom prípade a pri rozhodovaní, či existujúci skutkový stav možno subsumovať pod konkrétne zákonné ustanovenie, a taktiež pri ukladaní sankcie.

V súlade s požiadavkou proporcionality je teda potrebné ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. a ďalšie ustanovenia zákona vykladať takým spôsobom, aby to bolo v súlade s ústavným právom na slobodu prejavu a ústavnými podmienkami jeho obmedzenia.

V tomto konkrétnom prípade je sloboda prejavu obmedzená v dôsledku vyvedenia administratívnoprávnej zodpovednosti za porušenie povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky, sledujúc legitímny cieľ - ochranu práva verejnosti byť objektívne a nestranne informovaný o veciach verejného záujmu a o spoločensky relevantných témach.

Zohľadniac celkové spracovanie a obsah predmetného programu, a vzhľadom na povahu sankcie, ktorou je upozornenie na porušenie zákona a ktoré nemá ekonomický dopad na účastníka konania, je zásah do slobody prejavu účastníka konania proporcionálny a ústavne prípustný.

Sankcia za porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. – upozornenie na porušenie zákona – je preto obmedzením práva vysielateľa na slobodu prejavu a šírenie informácií, ktoré je

z ústavného hľadiska proporcionálne a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu práv a slobôd iných a ochranu verejného poriadku.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podľa § 225 ods. 2 zákona č. 264/2022 Z. z. a § 53 a nasl. zákona č. 71/1967 Zb. podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia. Odvolanie sa podáva na orgáne, ktorý rozhodnutie vydal. Toto rozhodnutie nie je preskúmateľné súdom.

* * *

Toto rozhodnutie sa vydáva v štyroch rovnopisoch:

1x Slovenská televízia a rozhlas (elektronicky)

1 x Rada Slovenskej televízie a rozhlasu

2x Rada pre mediálne služby

PhDr. Marta Danielová
predsedníčka
Rady pre mediálne služby